

Prometeusz, Ikar i Syzyf jako realizacja określonych postaw ludzkich

Mity greckie należą do najważniejszych źródeł kultury europejskiej. Opowiadane przez starożytnych historie nie były jedynie fantastycznymi opowieściami o bogach, herosach i niezwykłych wydarzeniach. Wyjaśniały pochodzenie świata, przedstawiały podstawowe ludzkie pragnienia, ostrzegały przed przekraczaniem granic oraz próbowały odpowiedzieć na pytania dotyczące cierpienia, wolności, odpowiedzialności i sensu życia. Bohaterowie mitologiczni stali się z czasem symbolami określonych postaw, które można odnaleźć także w losach ludzi żyjących w późniejszych epokach. Do najbardziej znanych postaci należą Prometeusz, Ikar i Syzyf.

Każdy z tych bohaterów reprezentuje inny sposób odnoszenia się człowieka do świata. Prometeusz jest symbolem buntu podejmowanego w imię dobra ludzkości, bezinteresownego poświęcenia oraz gotowości do cierpienia za innych. Ikar uosabia marzyciela, który pragnie przekroczyć ludzkie ograniczenia, ale nie potrafi zachować rozsądku i ponosi klęskę. Syzyf symbolizuje natomiast człowieka skazanego na niekończący się wysiłek, który mimo świadomości bezowocności działania nie przestaje podejmować kolejnych prób. Postacie te pokazują zarówno wielkość ludzkich dążeń, jak i niebezpieczeństwa wynikające z pychy, nieposłuszeństwa, lekkomyślności oraz pragnienia pokonania praw rządzących światem.

Prometeusz, Ikar i Syzyf nie są więc wyłącznie bohaterami dawnych opowieści. Stali się archetypami, czyli pierwotnymi wzorcami powtarzającymi się w kulturze. Postawy prometejska, ikaryjska i syzyfowa mogą być dostrzegane w zachowaniu bohaterów literackich, twórców, naukowców, rewolucjonistów,

społeczników oraz zwykłych ludzi. Ich losy pozwalają zastanowić się, kiedy bunt i poświęcenie są moralnie uzasadnione, czy człowiek powinien realizować marzenia za wszelką cenę oraz czy wysiłek zachowuje wartość, jeśli nie prowadzi do trwałego sukcesu.

Prometeusz był jednym z tytanów, którzy sprzeciwili się woli Zeusa. Według mitu szczególnie troszczył się o ludzi, istoty słabe i bezbronne wobec sił natury. Gdy Zeus odebrał im ogień, Prometeusz wykradł go z Olimpu i przekazał ludzkości. Ogień miał znaczenie dosłowne, ponieważ pozwalał ludziom ogrzać się, przygotowywać jedzenie, chronić przed niebezpieczeństwem oraz wytwarzać narzędzia. Posiadał jednak również znaczenie symboliczne. Reprezentował wiedzę, rozwój, technikę i możliwość stopniowego uniezależniania się człowieka od natury.

Prometeusz świadomie złamał zakaz najpotężniejszego boga. Nie działał dla własnej korzyści. Wiedział, że naraża się na gniew Zeusa, ale uznał dobro ludzi za ważniejsze niż własne bezpieczeństwo. Za swój czyn został przykuty do skały Kaukazu. Każdego dnia przylatywał do niego orzeł i wyjadał mu wątrobę, która odrastała w nocy. Kara miała trwać bez końca.

Postawa Prometeusza łączy więc bunt z poświęceniem. Bohater sprzeciwia się niesprawiedliwej władzy i przyjmuje cierpienie w imię słabszych. Nie jest buntownikiem kierującym się pychą lub pragnieniem osobistej sławy. Jego działanie wypływa z miłości do ludzkości. Z tego powodu prometeizm oznacza gotowość do poświęcenia siebie dla dobra innych, samotną walkę z potężnymi siłami oraz przyjęcie odpowiedzialności za los wspólnoty.

Prometejski bohater pojawia się w Dziadach części III Adama Mickiewicza. Konrad jest poetą i patriotą, który utożsamia się z cierpiącym narodem. W Wielkiej Improwizacji przedstawia siebie jako człowieka zdolnego odczuwać ból milionów rodaków. Nie wystarcza mu osobiste szczęście ani artystyczna sława. Pragnie zdobyć władzę nad ludzkimi duszami, aby wyzwolić

Polskę i zapewnić narodowi szczęście.

Podobnie jak Prometeusz Konrad buntuje się przeciwko najwyższej władzy. Jego przeciwnikiem nie jest jednak Zeus, lecz Bóg. Bohater zarzuca Stwórcy obojętność wobec cierpienia niewinnych ludzi. Uważa, że dzięki wielkiej miłości do narodu mógłby lepiej kierować światem. Domaga się od Boga władzy, która pozwoliłaby mu zmieniać losy ludzi.

Postawa Konrada ma cechy szlachetnego prometeizmu. Bohater cierpi z powodu nieszczęścia innych i jest gotowy poświęcić własne życie dla ojczyzny. Nie potrafi pogodzić się z niewolą, represjami i zesłaniami młodych Polaków. Jego bunt wyrasta z ogromnej solidarności ze wspólnotą. Jednocześnie Mickiewicz pokazuje niebezpieczną stronę tej postawy. Konrad staje się pyszny i przekonany o własnej wyjątkowości. Uważa, że ma prawo osądzać Boga i domagać się nieograniczonej władzy. Jego miłość do narodu łączy się z pragnieniem całkowitego podporządkowania ludzi własnej woli.

Prometeizm może więc prowadzić do wielkości, ale także do przekroczenia moralnych granic. Człowiek przekonany, że działa dla dobra wspólnoty, może uznać siebie za nieomylnego. Konrad przegrywa, ponieważ chce samodzielnie udźwignąć cierpienie całego narodu i zająć miejsce Boga. Mickiewicz docenia jego patriotyzm, ale przeciwstawia mu pokorę księdza Piotra, który nie domaga się władzy, lecz ufa istnieniu wyższego porządku.

Postawę prometejską reprezentuje również doktor Bernard Rieux z *Dżumy Alberta Camusa*. W mieście Oran wybucha epidemia, która zmusza mieszkańców do życia w izolacji, lęku i ciągłym zagrożeniu. Rieux od początku angażuje się w walkę z chorobą. Leczy chorych, organizuje pomoc i pracuje niemal bez odpoczynku, chociaż wie, że jego możliwości są ograniczone.

Lekarz nie oczekuje nagrody ani uznania. Nie uważa się za bohatera. Twierdzi, że po prostu wykonuje swój zawód i zachowuje się uczciwie. Jego postawa ma jednak wyraźnie

prometejski charakter. Przeciwstawia się cierpieniu, choć nie może go całkowicie pokonać. Podejmuje walkę dlatego, że nie godzi się na bierne obserwowanie śmierci niewinnych ludzi.

Rieux różni się od romantycznego Konrada. Nie uważa, że posiada nadzwyczajną moc ani że sam uratuje ludzkość. Działa wspólnie z innymi, zachowuje skromność i nie tworzy wielkich teorii. Jego prometeizm jest codzienny, praktyczny i pozbawiony patosu. Camus pokazuje, że poświęcenie nie musi oznaczać jednego niezwykłego czynu. Może polegać na systematycznej pracy, wierności obowiązkom oraz solidarności z cierpiącymi.

Do prometeizmu można odnieść także postawę Tomasza Judyma z *Ludzi bezdomnych* Stefana Żeromskiego. Bohater pochodzi z ubogiej rodziny, ale dzięki ciężkiej pracy zdobywa wykształcenie i zostaje lekarzem. Mógłby wykorzystać zawód do osiągnięcia stabilizacji i dobrobytu. Uważa jednak, że ma obowiązek spłacić dług wobec ludzi żyjących w biedzie.

Judym próbuje zwrócić uwagę lekarzy na fatalne warunki życia najuboższych. Chce walczyć z chorobami wynikającymi z brudu, głodu, złych mieszkań i wyzysku. Jego postulaty spotykają się z niechęcią środowiska, które nie chce przyjąć odpowiedzialności za problemy społeczne. Bohater pozostaje samotny, ale nie rezygnuje z własnego programu.

Najbardziej dramatycznym wyrazem jego poświęcenia jest rozstanie z Joasią Podborską. Judym odrzuca możliwość stworzenia szczęśliwej rodziny, ponieważ obawia się, że osobiste szczęście osłabi jego gotowość do służby ubogim. Wybiera samotność i cierpienie, uznając dobro społeczne za ważniejsze od własnych potrzeb.

Postawa Judyma jest szlachetna, ale budzi wątpliwości. Bohater chce pomagać innym, lecz jednocześnie krzywdzi Joasię i traktuje poświęcenie jako jedyną dopuszczalną drogę. Podobnie jak Konrad próbuje samodzielnie udźwignąć ogromny ciężar.

Literatura pokazuje zatem, że prometeizm może prowadzić do heroizmu, ale również do samotności, pychy i odrzucenia zwyczajnego ludzkiego szczęścia.

Inną postawę symbolizuje Ikar. Był on synem Dedala, wybitnego wynalazcy i budowniczego. Obaj zostali uwięzieni na Krecie przez króla Minosa. Dedal skonstruował skrzydła z piór połączonych woskiem, dzięki którym mieli uciec z wyspy. Przed rozpoczęciem lotu ostrzegł syna, aby nie zbliżał się ani zbyt mocno do morza, ani do słońca. Lot miał wymagać umiaru i rozsądku.

Ikar zachwyił się jednak możliwością unoszenia się w powietrzu. Zapomniał o przestrodze ojca i poleciał zbyt wysoko. Promienie słońca roztopiły wosk, pióra odpadły, a młodzienc spadł do morza i zginął. Dedal, który zachował rozwagę, zdołał bezpiecznie dotrzeć do celu.

Mit o Ikarze może być interpretowany jako ostrzeżenie przed lekkomyślnością, pychą i nieposłuszeństwem. Młody bohater nie potrafił dostosować swoich pragnień do rzeczywistych możliwości. Nie wystarczyło mu samo odzyskanie wolności. Chciał wznieść się wyżej, przekroczyć granicę wyznaczoną człowiekowi i zbliżyć się do słońca. Jego zachwyt był silniejszy niż rozum.

Ikar jest jednak również symbolem marzyciela, który pragnie dokonać czegoś niezwykłego. Dzięki takim ludziom człowiek podejmuje próby przekraczania dotychczasowych ograniczeń. Gdyby zawsze wybierał jedynie bezpieczeństwo, nie dokonywałby odkryć i nie rozwijałby cywilizacji. Postawa ikaryjska ma więc charakter niejednoznaczny. Może oznaczać nieodpowiedzialność, ale także odwagę marzenia i gotowość podjęcia ryzyka.

Ikar przypomina młodych ludzi, którzy odrzucają rozsądek starszego pokolenia, ponieważ chcą przeżyć coś wyjątkowego. Dedal reprezentuje doświadczenie, ostrożność i umiejętność przewidywania konsekwencji. Jego syn uosabia młodość,

spontanizność oraz pragnienie pełnej wolności. Konflikt między nimi jest ponadczasowy. Młodzi ludzie często uważają rady starszych za ograniczenie, natomiast starsi dostrzegają niebezpieczeństwa niewidoczne dla niedoświadczonych.

Do mitu nawiązuje opowiadanie Ikar Jarosława Iwaszkiewicza. Akcja rozgrywa się podczas okupacji niemieckiej w Warszawie. Narrator obserwuje młodego chłopca, którego nazywa Michasiem. Bohater jest tak pochłonięty czytaniem książki, że nie zwraca uwagi na otaczającą go rzeczywistość. W pewnym momencie przypadkowo wpada na niemiecki samochód. Zostaje zatrzymany przez gestapo i prawdopodobnie wywieziony na śmierć.

Michaś przypomina Ikara, ponieważ jego oderwanie od rzeczywistości prowadzi do katastrofy. Chłopiec znajduje się w świecie książki, podobnie jak mitologiczny bohater był całkowicie pochłonięty zachwytem nad lotem. Obaj przestają dostrzegać niebezpieczeństwo. Różnica polega jednak na tym, że Ikar świadomie lekceważył ostrzeżenie ojca, natomiast Michaś staje się ofiarą brutalnych warunków okupacji.

Iwaszkiewicz zwraca uwagę na obojętność ludzi. Przechodnie obserwują zatrzymanie chłopca, ale nikt nie może lub nie chce mu pomóc. Życie miasta toczy się dalej, jakby nie wydarzyła się tragedia. Także upadek mitologicznego Ikara bywa przedstawiany jako wydarzenie niezauważone przez otoczenie. Świat nie zatrzymuje się z powodu śmierci jednostki.

Opowiadanie pokazuje zatem nie tylko postawę marzyciela, lecz także samotność człowieka w chwili katastrofy. Michaś jest jednym z wielu anonimowych ludzi, którzy zginęli podczas okupacji. Literatura ocala pamięć o nim, choć jego śmierć pozostała niezauważona przez przypadkowych świadków.

Cechy ikaryjskie można dostrzec również w Kordianie Juliusza Słowackiego. Tytułowy bohater jest młodym idealistą, który pragnie dokonać niezwykłego czynu i wyzwolić ojczyznę. Na szczycie Mont Blanc przeżywa moment uniesienia. Czuje się

potężny, zdolny wpływać na historię i prowadzić naród do walki.

Podobnie jak Ikar Kordian ulega wielkiemu marzeniu i przecenia własne możliwości. Planuje samodzielnie zabić cara, choć powodzenie takiego zamachu jest bardzo mało prawdopodobne. Nie posiada odpowiedniego wsparcia, doświadczenia ani psychicznego przygotowania. Jego plan jest szlachetny, ale wyrasta również z młodzieńczego pragnienia dokonania czynu wyjątkowego.

Przed komnatą cara bohater zostaje pokonany przez Strach i Imaginację. Nie potrafi wykonać zamachu i upada. Jego klęska przypomina upadek Ikara: wielkie pragnienie nie zostało dostosowane do rzeczywistych możliwości. Słowacki nie potępia jednak całkowicie bohatera. Dostrzega wartość jego patriotyzmu i odwagi, ale pokazuje, że sam entuzjizm nie wystarcza do zmiany świata.

Postawa ikaryjska występuje również u Stanisława Wokulskiego z *Lalki* Bolesława Prusa. Bohater dzięki pracy i przedsiębiorczości zdobywa wielki majątek. Posiada zdolności naukowe, pomaga ubogim i mógłby odegrać ważną rolę w rozwoju społeczeństwa. Zakochuje się jednak w Izabeli Łęckiej i podporządkowuje całe życie próbie zdobycia jej uczucia.

Miłość Wokulskiego ma charakter idealistyczny. Bohater nie dostrzega prawdziwego charakteru Izabeli, lecz tworzy jej wyobrażony obraz. Wierzy, że dzięki majątkowi wejdzie do świata arystokracji i pokona bariery społeczne. Podobnie jak Ikar wznosi się coraz wyżej, ale nie zachowuje rozsądku. Ostrzeżenia przyjaciół i kolejne dowody egoizmu Izabeli nie potrafią zmienić jego postępowania.

Odkrycie prawdy prowadzi do załamania. Wokulski próbuje popełnić samobójstwo i znika z życia innych bohaterów. Jego wielkie marzenie kończy się upadkiem. Prus pokazuje, że nawet człowiek inteligentny i doświadczony może zachować się jak Ikar, jeśli pozwoli, aby uczucie całkowicie przesłoniło mu

rzeczywistość.

Trzecią postawę reprezentuje Syzyf. Był on królem Koryntu, człowiekiem wyjątkowo sprytnym, ale także przebiegłym i nieuczciwym. Według mitu próbował oszukiwać bogów, zdradzał ich tajemnice oraz usiłował uniknąć śmierci. Zdołał nawet uwięzić Tanatosa, przez co ludzie przez pewien czas przestali umierać. Ostatecznie bogowie ukarali go za pychę i podstęp.

Syzyf został skazany na wtaczanie ogromnego głazu na szczyt góry. Za każdym razem, gdy znajdował się blisko celu, kamień wymykał mu się i spadał na dół. Bohater musiał wracać i rozpoczynać pracę od początku. Jego kara miała trwać wiecznie.

Syzyfowa praca oznacza więc trud bezowocny, powtarzalny i pozbawiony możliwości trwałego zakończenia. Człowiek wkłada ogromny wysiłek, ale nie osiąga celu. Gdy zbliża się do sukcesu, traci wszystko i musi zaczynać ponownie. Taka sytuacja może prowadzić do rozpacz, ponieważ działanie wydaje się pozbawione sensu.

Syzyf może być jednak również symbolem wytrwałości. Za każdym razem wraca po kamień i podejmuje wysiłek od nowa. Nie zwycięża bogów, ale nie przestaje działać. W tej interpretacji ważniejszy od wyniku staje się sam bunt przeciwko losowi. Człowiek zachowuje godność, ponieważ mimo świadomości klęski nie rezygnuje.

Tak rozumiał mit Albert Camus w eseju Mit Syzyfa. Francuski filozof uważał, że życie człowieka może wydawać się absurdalne. Ludzie poszukują ostatecznego sensu, ale świat nie udziela im jednoznacznej odpowiedzi. Wykonują codzienne obowiązki, powtarzają podobne czynności i wiedzą, że ich życie zakończy się śmiercią. Przypominają więc Syzyfa wtaczającego kamień.

Camus nie uznawał jednak, że człowiek powinien zrezygnować z życia. Przeciwnie, powinien świadomie zaakceptować brak ostatecznej odpowiedzi i nadal działać. Syzyf jest wolny w

chwili, gdy rozumie własny los i nie pozwala, aby odebrano mu wolę dalszego wysiłku. Jego zwycięstwo nie polega na doprowadzeniu głazu na szczyt, lecz na wewnętrznym sprzeciwie wobec beznadziei.

Symboliczną syzyfową pracę przedstawia powieść Syzyfowe prace Stefana Żeromskiego. Tytuł odnosi się przede wszystkim do działań rosyjskich władz, które próbują wynarodowić polską młodzież. Szkoła ma narzucać uczniom język, kulturę i historię zaborcy. Nauczyciele dążą do osłabienia więzi młodych ludzi z polskością.

Początkowo rusyfikacja odnosi sukcesy. Marcin Borowicz ulega wpływowi szkoły i zaczyna przyjmować narzucane poglądy. Zaborcy nie osiągają jednak trwałego zwycięstwa. Recytacja Reduty Ordona przez Bernarda Zygiera budzi w uczniach uczucia patriotyczne. Młodzież zaczyna interesować się polską literaturą i historią oraz organizuje samokształcenie.

Praca rusyfikatorów okazuje się syzyfowa, ponieważ mimo ogromnego wysiłku nie udaje im się całkowicie zniszczyć narodowej tożsamości. Gdy wydaje się, że są blisko celu, młodzi Polacy odzyskują świadomość. Im silniejszy staje się nacisk władz, tym większy może być późniejszy opór.

Syzyfową postawę można dostrzec także w Starym człowieku i morzu Ernesta Hemingwaya. Santiago jest starym rybakiem, który przez wiele dni nie złowił żadnej ryby. Mimo niepowodzeń nie rezygnuje. Wypływa daleko w morze i podejmuje walkę z ogromnym marlinem. Po wyczerpującym pojedynku udaje mu się przywiązać zdobycz do łodzi.

W drodze powrotnej ryba zostaje jednak zaatakowana przez rekiny. Santiago próbuje je odpędzić, lecz stopniowo traci niemal całego marlina. Do portu przywozi jedynie jego szkielet. Z punktu widzenia materialnego poniósł klęskę. Nie może sprzedać ryby ani w pełni udowodnić wartości swojego osiągnięcia.

Jego wysiłek nie był jednak bezsensowny. Bohater udowodnił sobie, że nadal posiada odwagę, umiejętności i wytrzymałość. Nie pozwolił, aby wcześniejsze porażki odebrały mu godność. Santiago wyraża przekonanie, że człowieka można zniszczyć, ale nie można go pokonać, dopóki sam nie zrezygnuje.

Jego postawa łączy cechy Syzyfa i Prometeusza. Podobnie jak Syzyf podejmuje ogromny wysiłek, którego rezultat zostaje zniszczony. Jednocześnie cierpi, ale zachowuje wewnętrzną siłę. Klęska zewnętrzna staje się zwycięstwem moralnym.

Postawę syzyfową reprezentują również społecznicy, którzy próbują zmieniać świat, choć efekty ich działalności są niewielkie. Stanisława Bozowska z Siłaczki Stefana Żeromskiego podejmuje pracę nauczycielki w ubogiej wsi. Pragnie szerzyć wiedzę, rozwijać świadomość mieszkańców i realizować ideały pracy u podstaw. Działa w bardzo trudnych warunkach, bez odpowiedniego wsparcia i środków.

Jej wysiłek kończy się osobistą klęską. Bohaterka choruje na tyfus i umiera. Można uznać, że jej praca była syzyfowa, ponieważ nie zdołała dokonać wielkiej zmiany społecznej, a zapłaciła za działalność własnym życiem. Jednocześnie jej postawa zachowuje moralną wartość. Bozowska pozostała wierna ideałom, podczas gdy doktor Obarecki zrezygnował z dawnych planów i podporządkował się wygodnemu życiu.

Historia Siłaczki pokazuje, że nie zawsze można mierzyć sens działania wyłącznie jego bezpośrednim rezultatem. Nawet jeśli jednostka nie zmieni całego społeczeństwa, może pomóc konkretnym ludziom, dać przykład innym i dochować wierności własnym przekonaniom. Syzyfowy wysiłek może zatem posiadać wartość, jeśli chroni człowieka przed biernością i moralną kapitulacją.

Prometeusz, Ikar i Syzyf reprezentują odmienne postawy, ale łączy ich przekraczanie granic. Prometeusz sprzeciwia się władzy Zeusa i próbuje zmienić los ludzkości. Ikar przekracza

granice wyznaczone przez ojca, naturę i własne możliwości. Syzyf próbuje oszukać bogów i pokonać śmierć. Wszyscy ponoszą karę, choć motywy ich działania są różne.

Najbardziej pozytywnie oceniany jest zwykle Prometeusz. Jego bunt ma moralne uzasadnienie, ponieważ służy innym ludziom. Cierpienie bohatera jest ceną bezinteresownego poświęcenia. Prometejska postawa okazuje się szczególnie ważna w sytuacjach wymagających obrony słabszych, walki z niesprawiedliwością i rezygnacji z osobistych korzyści.

Nie oznacza to jednak, że każdy buntownik jest Prometeuszem. Aby zasłużyć na takie określenie, człowiek musi działać z myślą o dobru innych, a nie o własnej sławie czy władzy. Konrad z *Dziadów* części III częściowo realizuje ten wzorzec, ale jego bunt zostaje skażony pychą. Doktor Rieux jest natomiast przykładem bardziej dojrzałego prometeizmu, ponieważ pomaga ludziom bez przekonania o własnej wyjątkowości.

Ikar przypomina o wielkiej sile marzeń, ale także o konieczności odpowiedzialności. Człowiek nie powinien rezygnować z ambitnych celów tylko dlatego, że wiążą się one z ryzykiem. Musi jednak umieć ocenić własne możliwości, słuchać doświadczenia innych i przewidywać konsekwencje. Marzenie pozbawione rozsądku może prowadzić do zagłady.

Postawa Ikara jest szczególnie bliska ludziom młodym, artystom, odkrywcom i rewolucjonistom. To oni najczęściej próbują sięgać po rzeczy wcześniej uznawane za niemożliwe. Niektóre ich próby kończą się sukcesem, inne katastrofą. Mit nie daje jednoznacznej odpowiedzi, czy lepiej bezpiecznie podążać drogą Dedala, czy ryzykować jak Ikar. Ostrzega jednak, że wolność bez samokontroli może stać się niebezpieczna.

Syzyf natomiast uczy wytrwałości wobec niepowodzeń. Człowiek wielokrotnie podejmuje w życiu działania, których rezultat jest nietrwały. Musi codziennie pracować, rozwiązywać powracające problemy i zaczynać od początku po kolejnych

porażkach. Nie oznacza to, że każdy wysiłek jest pozbawiony sensu. Wartość może znajdować się w samym działaniu, zdobywanym doświadczeniu i zachowaniu wierności własnym zasadom.

Postawa syzyfowa staje się negatywna wtedy, gdy człowiek bezrefleksyjnie powtarza nieskuteczne działania i nie próbuje zmienić sposobu postępowania. Może być jednak godna podziwu, gdy oznacza wytrwałość w obronie ważnych wartości. Santiago przegrywa materialnie, lecz zachowuje godność. Bozowska nie zmienia całego świata, ale pozostaje wierna społecznemu obowiązkowi. Uczniowie z Syzyfowych prac udowadniają natomiast, że wytrwałość może doprowadzić do pokonania działań zaborcy.

Wszystkie trzy mity mówią również o cenie ludzkich dążeń. Prometeusz zostaje poddany wiecznym torturom, Ikar płaci życiem, a Syzyf niekończącym się wysiłkiem. Człowiek, który sprzeciwia się istniejącemu porządkowi, musi liczyć się z konsekwencjami. Wielkie cele wymagają odwagi, ale także odpowiedzialności za własne wybory.

Literatura pokazuje, że żadna z tych postaw nie może być oceniana całkowicie jednoznacznie. Prometeizm jest szlachetny, lecz może prowadzić do pychy i przekonania, że jednostka ma prawo decydować za innych. Ikaryzm wyraża odwagę marzenia, ale może zmienić się w lekkomyślność. Syzyfowa wytrwałość chroni przed rezygnacją, lecz bywa również symbolem pracy pozbawionej skuteczności i sensownego celu.

Najbardziej dojrzała postawa mogłaby więc łączyć pozytywne cechy wszystkich trzech bohaterów. Człowiek potrzebuje prometejskiej solidarności, aby nie zamykać się we własnych potrzebach. Potrzebuje ikaryjskiej zdolności marzenia, ponieważ bez niej nie przekraczałby ograniczeń i nie tworzył nowych wartości. Potrzebuje również syzyfowej wytrwałości, aby nie porzucać celu po pierwszym niepowodzeniu.

Jednocześnie powinien unikać pychy Prometeusza, lekkomyślności Ikara i bezrefleksyjnego powtarzania nieskutecznych działań Syzyfa. Poświęcenie musi łączyć się z pokorą, marzenie z rozsądkiem, a wytrwałość z umiejętnością wyciągania wniosków. Dopiero wówczas człowiek może działać odważnie, nie niszcząc siebie ani innych.

Podsumowując, Prometeusz, Ikar i Syzyf stali się ponadczasowymi symbolami ludzkich postaw. Prometeusz reprezentuje bunt przeciwko niesprawiedliwości, miłość do człowieka oraz gotowość do przyjęcia cierpienia za innych. Jego następcami są bohaterowie tacy jak Konrad, doktor Rieux i Tomasz Judym, którzy nie godzą się na krzywdę wspólnoty i podejmują samotną lub zbiorową walkę.

Ikar symbolizuje marzenie o przekroczeniu granic, odwagę i pragnienie wolności, ale również niedojrzałość, brak umiaru i lekceważenie rozsądnych ostrzeżeń. Jego postawę przypominają Michaś z opowiadania Ikar, Kordian oraz Wokulski, którzy z różnych powodów tracą realistyczną ocenę sytuacji i ponoszą klęskę.

Syzyf jest natomiast znakiem bezowocnego trudu, lecz także wytrwałości człowieka, który mimo kolejnych porażek nie rezygnuje. Jego postawę realizują Santiago, Stanisława Bozowska oraz bohaterowie Syzyfowych prac. Ich wysiłek nie zawsze kończy się widocznym sukcesem, ale może mieć wartość moralną i chronić człowieka przed beczynnością.

Mity o Prometeuszu, Ikarze i Syzyfie zachowują aktualność, ponieważ opowiadają o doświadczeniach nieustannie obecnych w ludzkim życiu. Każdy człowiek musi czasem zdecydować, czy poświęcić coś dla innych, czy zaryzykować w imię marzenia oraz czy kontynuować wysiłek mimo braku pewności zwycięstwa. Bohaterowie mitologiczni nie dają prostych odpowiedzi. Pokazują jednak, że wielkość człowieka ujawnia się w jego pragnieniu przekraczania ograniczeń, natomiast dojrzałość polega na umiejętności połączenia odwagi, odpowiedzialności i

wytrwałości.

Utwory wymienione w wypracowaniu: Mitologia, Prometeusz skowany, Dziady część III, Dżuma, Ludzie bezdomni, Ikar, Kordian, Lalka, Mit Syzyfa, Syzyfowe prace, Reduta Ordona, Stary człowiek i morze, Siłaczka.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.